

Sygn. akt III AUz 260/12

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń (spr.)

Sędziowie: SA Daria Stanek

SA Michał Bober

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2012 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

w sprawie z odwołania K. M.

przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w G.

na bezczynność organu rentowego

zażalenia K. M. na postanowienie Sądu Okręgowego – VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. z dnia 27 lipca 2012 r. sygn. akt VIII U 849/12

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Okręgowemu – VIII Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt III AUz 260/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 27 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku - VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych umorzył postępowanie w sprawie z odwołania K. M. przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w G. na bezczynność organu rentowego. W uzasadnieniu Sąd wskazał, że K. M. w odwołaniu z dnia 29 maja 2012 r. podniósł, że organ rentowy nie wykonuje wyroku Sądu Apelacyjnego wydanego w sprawie III AUa 1470/11, którym to organ rentowy został zobowiązany do merytorycznego rozpatrzenia kwestii przeliczenia emerytury. Wojskowy organ rentowy odebrał wyrok 18 kwietnia 2012 r. i według informacji sądu miał 30 dni na wykonanie wyroku. W dniu 18 maja 2012 r., po upływie 30 dni, ubezpieczony stawiał się w organie rentowym i prosił o „odbiór przeliczenia zawarty w wyroku”. Ubezpieczonemu doręczono zaległą korespondencję, jednakże „nie wykonano przeliczenia emerytury zgodnie z wnioskiem zawartym w apelacji”. W odwołaniu ubezpieczony wniósł o zobowiązanie organu rentowego do wydania decyzji w określonym terminie, z jednoczesnym zawiadomieniem o tym organu nadrzędnego Ministerstwa Obrony Narodowej.

W odpowiedzi na odwołanie Wojskowe Biuro Emerytalne podniosło, że w dniu 29 czerwca 2012 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w załatwieniu wniosku ubezpieczonego zawartego w apelacji do Sądu Apelacyjnego w sprawie III AUa 1470/11 wydał decyzję o odmowie ponownego ustalenia podstawy wymiaru emerytury.

Sąd Okręgowy uznał, że skoro wniosek ubezpieczonego o zobowiązanie organu rentowego do wydania decyzji został zrealizowany i organ rentowy wydał wnioskowaną decyzję, należy uznać, że wniosek o zobowiązanie organu rentowego

do wydania decyzji w tym przedmiocie został zaspokojony i wydanie wyroku stało się zbędne. W związku z powyższym Sąd orzekł na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.

Zażalenie na to rozstrzygnięcie złożył K. M., domagając się uchylecia zaskarżonego postanowienia. Skarżący zarzucił, że w rozpoznawanej sprawie Sąd ani nie zobowiązał pozwanego do wydania decyzji, ani nie orzekł co do istoty sprawy, błędnie przyjmując, że zachodzi konieczność umorzenia postępowania wobec wydania przez organ rentowy po wniesieniu odwołania na bezczynność organu rentowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że w niezakończonych postępowaniach przedsądowych w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przewidziano środek zaskarżenia w postaci odwołania na bezczynność (milczenie) organu rentowego [(zob. art. 4779 § 4 k.p.c., art. 83 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.), art. 36 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 z późn. zm.), art. 31 ust. 5 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 z późn. zm.), art. 32 ust. 5 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 z późn. zm.), art. 12 ust. 6 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135, poz. 1268 z późn. zm.), art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120, poz. 1252 z późn. zm.)].

Instytucja ta odznacza się znacznym odformalizowaniem procedury wniesienia odwołania i możliwością przyjęcia odwołania do merytorycznego rozpoznania przez sąd ubezpieczeń społecznych (art. 47714 § 3 in fine k.p.c.), tzn. uwzględniając odwołanie, sąd posiada kompetencje do orzekania co do istoty sprawy, zamiast tylko zobowiązania organu rentowego do wydania decyzji w określonym terminie, zawiadamiając o tym organ nadrzędny.

Zgłoszenie odwołania na bezczynność organu rentowego uzależnia się od niewydania decyzji w terminie 2 miesięcy, licząc od dnia zgłoszenia roszczenia w sposób przepisany.

W dziedzinie spraw z ubezpieczenia społecznego za datę zgłoszenia wniosku przyjmuje się datę złożenia (wpływu) wniosku na piśmie w organie rentowym lub datę ustnego zgłoszenia wniosku do protokołu w siedzibie tego organu (zob. np. § 3 ust. 1 rozporządzenia z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412), § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lutego 2012 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organów w sprawach zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych oraz uprawnionych członków ich rodzin (Dz.U. 2012, poz.194) albo wprowadzenia danych do systemu teleinformatycznego organu rentowego (zob. § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 239, poz. 2404 z późn. zm.)), to jednak występują też liczne odstępstwa od tej reguły.

Dotyczą one wniosków przesłanych za pośrednictwem przedsiębiorcy prowadzącego działalność w zakresie doręczania przesyłek (tj. przede wszystkim Poczty Polskiej S.A., czyli operatora publicznego obowiązującego do świadczenia powszechnych usług pocztowych). W tym przypadku, choć unormowanie to występuje tylko w prawie powszechnych ubezpieczeń społecznych, datą zgłoszenia wniosku jest data jego nadania w placówce operatora. W omawianym przedmiocie uzasadnione jest również kierowanie się zasadą, że za datę zgłoszenia wniosku o świadczenie uznaje się datę jego złożenia u niewłaściwego wykonawcy zabezpieczenia społecznego, jeżeli rozpatruje on sprawy świadczeń

emerytalno-rentowych (zob. np. § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lutego 2012 r.). Chodzi tu o niewłaściwość w szerokim znaczeniu, tzn. nie tylko odnoszącą się do niewłaściwości miejscowej w ramach tej samej kategorii spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych (np. wniosek złożony w innej niż ze względu na miejsce zamieszkania zainteresowanego jednostce organizacyjnej ZUS), lecz także niewłaściwości rzeczowej różnych rodzajów tych spraw.

Ze względu na interes wnioskodawcy (strony postępowania) decydująca dla wszczęcia postępowania jest data doręczenia żądania organowi niewłaściwemu. Zgodnie z tym rozumowaniem datą zgłoszenia wniosku o świadczenie jest według § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lutego 2012 r. również dzień jego złożenia w sądzie właściwym do rozpoznania spraw o świadczenia emerytalno-rentowe (zob. wyrok SA w Białymstoku z dnia 27 stycznia 1998 r., III AUa 16/98, OSAB 1998, nr 1, poz. 30.).

Jeżeli odwołanie wniesiono w związku z niewydaniem decyzji przez organ rentowy we właściwym terminie, sąd - w razie uznania odwołania za uzasadnione - zobowiązuje organ rentowy do wydania decyzji w wyznaczonym terminie, zawiadamiając o tym organ nadrzędny, albo orzeka co do istoty sprawy (art. 47714 § 3 k.p.c.). W obydwu wypadkach orzeczenie sądu ma formę wyroku.

Należy przyjąć jako regułę, że rozstrzygając w sprawie wszczętej na skutek bezczynności organu, sąd nie jest związany żądaniem odwołującego się co do rodzaju orzeczenia, a wybierając jeden z tych sposobów, powinien kierować się całokształtem okoliczności sprawy, ze szczególnym uwzględnieniem słusznego interesu ubezpieczonego.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, na dzień wniesienia odwołania na bezczynność organu rentowego (tj. 29 maja 2012 r.) bezspornie pozwany nie wydał decyzji w załatwieniu wniosku ubezpieczonego przekazanego przez Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 16 marca 2012 r. III AUa 1470/11. Wydanie przez pozwanego w dniu 29 czerwca 2012 r. decyzji, w rozpoznaniu przekazanego wniosku ubezpieczonego o ponowne ustalenie podstawy wymiaru emerytury, jednakże nie w sytuacji przewidzianej w zdaniu pierwszym art. 47713 k.p.c., nie dawało podstaw do umorzenia postępowania w całości na podstawie art. 355 k.p.c., przy przyjęciu, że wydanie wyroku stało się zbędne. Odwołanie na bezczynność było bowiem zasadne, natomiast wobec wydania decyzji z dnia 29 czerwca 2012 r., straciło aktualność wyłącznie zobowiązanie organu rentowego do wydania decyzji w wyznaczonym terminie i zawiadomienie o tym organu nadrzędnego. Nie ma natomiast takiej zbędności orzeczenie co do istoty sprawy w sytuacji, gdy jak już wyżej wskazano sąd nie jest związany żądaniem odwołującego się co do rodzaju orzeczenia. Nadto pomimo, że wnioskodawca nie odwołał się od decyzji z dnia 29 czerwca 2012 r. zarówno w odwołaniu na bezczynność organu rentowego, jak i w zażaleniu domaga się nakazania pozwanemu przeliczenia pobieranego świadczenia.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd pierwszej instancji ocenę zasadności żądania przeliczenia emerytury winien poprzedzić ustaleniem, czy decyzja z dnia 29 czerwca 2012 r. jest ostateczna. Zgodnie bowiem z zasadą domniemania prawidłowości aktów administracyjnych oraz zasadą uwzględniania przez sądy powszechne skutków prawnych orzeczeń organów administracyjnych, która ma swoje źródło w prawnym rozgraniczeniu drogi sądowej i drogi administracyjnej, sąd ubezpieczeń społecznych jest związany ostateczną decyzją, od której strona nie wniosła odwołania w trybie art. 4779 k.p.c., ani nie podważyła jej skuteczności w inny prawem przewidziany sposób (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 29 stycznia 2008 r., I UK 173/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 78; 10 czerwca 2008 r., I UK 376/07, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 295; 7 kwietnia 2011 r., I UK 357/10 i orzecznictwo powołane w ich uzasadnieniach).

Rozpoznanie istoty sprawy przez Sąd Okręgowy nie oznacza, że musi zapaść rozstrzygnięcie zgodne z oczekiwaniem strony, albowiem Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 16 marca 2012 r. III AUa 1470/11 przekazał organowi rentowemu wniosek ubezpieczonego o przeliczenie świadczenia zawarty w apelacji do merytorycznego rozpoznania, a nie zobowiązał organ rentowy do przeliczenia emerytury.

W tym stanie rzeczy, na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.